

Schoter Nieuwsblad

Een uitgave van Stichting Historisch Schoten

Over de geschiedenis van Haarlem-Noord op het grondgebied
van de voormalige gemeente Schoten

Winter 2017 - 2018

Beste donateurs,

Terugkijkend op onze activiteiten in 2017 denken velen vooral aan de Schotenavond op 10 mei. We hebben wel meer ondernomen in het afgelopen jaar, maar dit vonden we toch wel een hoogtepunt. Ik word er nog regelmatig op aangesproken. Het was een moment dat wij weer eens goed konden zien hoeveel interesse er is voor de lokale geschiedenis van Schoten/Haarlem-Noord.

Datzelfde zien wij tijdens de jaarlijkse Open Monumentendagen en de Archiefavonden die wij twee keer per jaar in wijkgebouw Hof van Eden voor de donateurs houden. Het leeft duidelijk, men duikt massaal het Schotenarchief in en het bekijken van het beeldmateriaal roept veel herinneringen bij allen op.

In het nieuwe jaar, waarvoor ik u uiteraard het allerbeste toewens, zal er geen Schotenavond plaatshebben maar wel zullen we twee keer een Schoterpraatje op de agenda zetten. Ook die 'lezingen op locatie' worden altijd goed bezocht. Hierover leest u in het volgend Schoter Nieuwsblad meer.

En ook dit jaar zullen we twee archiefavonden organiseren. Meestal op de tweede woensdag in april en in oktober maar daar kan vanaf worden geweken (zoals afgelopen najaar). Houd u ook om die reden dit blad goed in de gaten. In het voorwoord van het vorige Nieuwsblad nodigde ik de historicus Hein Klemann uit om tijdens de Archiefavond op 8 november kennis met ons te maken en een klein 'meningsverschil' over de geschiedenis van Schoten uit de wereld te helpen. De man liet zich niet kennen en bezocht onze archiefbijeenkomst in de Hof van Eden en zo konden wij nader kennismaken en onze stichting presenteren. In gemoedelijke sfeer is er vervolgens van gedachten gewisseld en wij begrepen zijn visie en hij onze doelstelling om de herinnering aan Schoten vast te houden en te beschrijven. Dat Schoten als gemeente zou verdwijnen, zo stelde hij, was gezien de ontwikkelingen in de jaren twintig van de vorige eeuw onvermijdelijk, maar dat het nog steeds leeft bij veel mensen en ook nieuwe inwoners van Haarlem-Noord, valt gezien al het bovenstaande ook niet te ontkennen...

Wat u als donateur ook weer kunt verwachten in 2018 is de regelmatige toezending van het Schoter Nieuwsblad. Het eerste nummer ligt nu voor u en bevat artikelen over het begin van de Cronjéstraat, de geschiedenis van een verdwenen kerk en een kritische kijk op de plannen van de gemeente de Rode Loper zodanig door te trekken dat er kennelijk een fietsbrug aangelegd moet worden. Veel omwonenden, wijkraden en ondernemers richting Cronjéstraat zijn daar tegen en ook wij als hoeders van de geschiedenis van Haarlem-Noord hebben onze bedenkingen. Er zal een groot deel van het bolwerkgroen gaan sneuvelen, verkeertechisch lost het niet iets op en bovendien is het, ook niet onbelangrijk, een kostbaar project. We wachten de politiek af, die is binnenkort aan zet. Maar velen laten gelukkig wel hun mening hierover horen.

Tenslotte zult u in dit blad ook nog een belangrijke oproep aantreffen, één zinnetje, maar o zo belangrijk voor het werk dat wij voor u als donateur doen: "2018, een nieuw jaar. Denkt u aan betaling van uw jaar donatie?"

Het is nog steeds een vast bedrag van € 7,50 (minimaal, iets extra's is zeer welkom) dus onze penningmeester hoopt uw bijdrage binnenkort te mogen ontvangen. En dan staan ik met de medewerkers weer garant voor een mooi, nieuw Schotenjaar!

Vriendelijke groeten,

Frank-Michiel Boorsma
voorzitter Stichting Historisch Schoten

Verenigde spoor mannen creëerden woonruimte

Het is 2 oktober 1952. In het Haarlems Dagblad staat een artikel over hoe de geschiedenis van de Cronjéstraat begon met "Het Vliegende Wiel". Hieronder de tekst uit het artikel, overgenomen in de schrijftaal van toen.

In de Cronjéstraat wordt de regel van etalages, etalages en nog eens etalages bevestigd door een enkele uitzondering. Want hij die (de beperktheid van zijn financiële middelen bepeinzend) langs de uitstalkasten flaneert, moet bij perceel nr. 118 even het hoofd afwenden om niet met dezelfde onderzoekende blik van zojuist, in een eenvoudige huiskamer binnen te kijken. Op deze plek staat namelijk eens géén winkel en dat mag voor deze straat toch wel iets bijzonders heten. Het is een eenvoudige burgermans woning, die zich er heeft gehandhaafd toen de ondernemende winkelstand meter-voor-meter de Cronjéstraat veroverde. Even verderop staat er nog een maar deze hier verdient juist nu alle aandacht omdat het huis en zijn bewoners herinneringen oproepen aan het begin. De middenstand mag dan deze "parallel van de Rijksstraatweg" haar betekenis voor Haarlem hebben gegeven, het ontstaan ervan is te danken aan de bewonderenswaardige ondernemingsgeest van enige spoorwegaarbeiders. Daarvan getuigt dit simpele geveltje temidden van al die winkels. Een halve eeuw geleden werd het gebouwd: één van een reeks van twintig huizen, midden in het weiland, dat zich toen nog uitstreckte van de Schoterweg (thans Rijksstraatweg) tot het Spaarne. De bewoners, de gepensioneerde seinhuiswachter J. H. Boeree en zijn vrouw, weten daar alles van. Vooral hijzelf, want hij was penningmeester van de Coöperatieve Woningbouwvereniging van spoorwegaarbeiders "Het Vliegende Wiel", bij welke de geschiedenis van de Generaal Cronjéstraat is begonnen.

"Zijn jeluú gek?" riep moeder De Wijs. Niet ver van de plaats, waar deze flinke rij huizen kwam, stonden toen naast elkaar een uitdragerswinkeltje en een café'tje, beheerd door de even omvangrijke als goedgehartige "moeder De Wijs". die in de dagen, waarin het werk begon, een historisch geworden volzin deed horen. Toen zij over een schutting zag,

hoe de arbeiders van de aannemersfirma Beccari, die de huizen bouwde, midden in de wei met schoppen en touwtjes aan het werk togen, kon ze haar' verbazing over deze onderneming niet meer bedwingen: "Zijn jeluú daar gek geworden?".... De oude heer Boeree, die erbij was, hoort het haar nog zeggen. "Het was ook wel een rare gewaarwording, want we zaten helemaal buiten de stad. Je zag er geen sterveling. Alleen de mensen, die in het trammetje naar Alkmaar voorbijreden over de Schoterweg. En de koeien en paarden, niet te vergeten". Maar, daar buiten de begrenzing van de stad ging een wens in vervulling van spoorwegaarbeiders, die genoeg hadden van hun uitermate gebrekkige behuizing (zoals de grauwe huurkazerne, die vroeger achter het station aan het Kennemerplein stond) en zichzelf waar dan ook gezondere woonruimte wensten te scheppen. Vooral bij de spoorweg-mannen was dit zo noodzakelijk omdat hun aantal in Haarlem juist omtrent de eeuwwisseling door uitbreiding van het net 'en het emplacement zeer was toegenomen.

De voorzitter van 't Vliegende Wiel was de heer Brakenburg, ook een seinhuiswachter. "Een man waar je wat aan had", vertelt de heer Boeree, "wel eens een beetje driftig maar een doorzetter, precies wat we nodig hadden. Want het geld lag niet voor ons klaar, dat verzeker ik je. We hebben geprobeerd om het geld van het Hollandse Spoor te krijgen, maar dat lukte niet. De maatschappij had er niet zoveel mee op: in de Romolenstraat was zo'n onderneming hen niet al te best gekomen. Toen heeft meneer Bertling, de directeur van de Haarlemse Hypotheekbank ons

geholpen. Hij leende ons dadelijk ruim tweederde van de som die we nodig hadden en hielp ons ook aan de rest te komen. Zo kregen we die f 83.000,- die we nodig hadden uiteindelijk bij elkaar".



De 85-jarige J. H. Boeree wijst met trots naar zijn goed onderhouden huisje.

Halverwege 1901 begon de bouw van twintig huizen, die gestalte hebben gegeven aan de Cronjéstraat en nog een twintigtal huizen aan de latere Generaal Bothastraat. "Dit huis hier was het achtste in de rij. Het werden knappe woningen voor die tijd. ik weet ook nog dat Pot en Boogaard en de jongens die de huizen bouwden, tussen de middag altijd gebakken vis gingen eten bij moeder de Wijs. Ik heb er zelf ook wel eens gegeten. Ze kon geweldig goed bakken. En ze schonk beste koffie. Drie cent, dan had je zo'n grote spelkom vol."

Het Klooster

De heer Boeree was overigens geen onbekende in deze omgeving. Toen hij pas getrouwd was en nog in de Joubertstraat woonde, had hij er al eens "terreinverkenningen" gedaan. Al deze grond hoorde bij het grote buiten "Het Klooster", waaraan nu de Kloosterstraat nog herinnert. Op de fundamenten van dit huis verrees later de Rooms Katholieke school in deze straat. De oprijlaan naar dit buiten begon aan de Schoterweg, juist tegenover de Ripperda kazerne.

Eind december 1902 stonden de eerste woningen ter beschikking. Een deel van de huur werd als koopsom beschouwd zodat de huizen later allemaal eigendom van de bewoners zouden worden. *"Nou, en zien bouwen doet bouwen, dat gaat meestal zo,"* vervolgt de heer Boeree zijn verhaal. *"Toen onze huizen er stonden, begonnen ze van lieverlee ook op andere plaatsen te bouwen. Een Amsterdamse firma bouwde op dezelfde hoogte aan de Schoterweg. Maar met de bewoning van die huizen vlotte het niet zo erg. Ze hebben eerst nog een paar maanden leeg gestaan. Hoe dat zo kwam? Het kerkhof lag er precies tegenover. Niemand durfde in die huizen. Als je de moed had kon je er de eerste maanden gratis in. Ze wisten wel dat als er één schaaap over de dam zou zijn, de rest ook wel zou volgen. Zo is het ook gegaan. Ach ja, die benauwdheid voor de leden zat er toen wel erg in. Misschien dat de mensen meer tijd hadden om er over te piekeren, ik weet het niet...."*

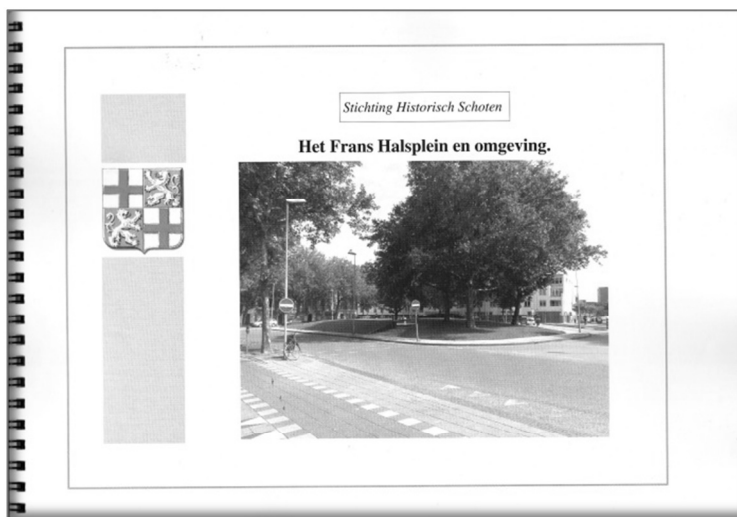
Paarden aan de deur

In ieder geval was het leven niet zo jachtig als nu. Ook niet in de Cronjéstraat, die trouwens weinig haast toe stond, omdat zij nog niet meer dan een rul zandpad was, dat in de herfst en de winter soms nauwelijks begaanbaar bleek. Het zag er allemaal nog heel landelijk uit. De bewoners zaten in de zomermaanden voor hun huizen thee en bier te drinken en gróetten de enige veldwachter van wie gezegd kon worden dat hij de toestand volkomen meester was. Het vee zwierf rondom en genoot vriendschap van de bewoners.

Daaraan ontleenden paarden en koeien nogal eens de vrijmoedigheid om aan de deur een stuk brood te komen verlangen, wellicht als compensatie voor de verloren weidegrond. Geleidelijk werd het leven drukker in de Cronjéstraat, waarvan de bestemming zich steeds duidelijker begon af te tekenen. Er kwamen meer mensen, meer huizen: Haarlem kreeg er een stadsdeel bij, waarvan de Cronjéstraat het 'drukke winkelcentrum is geworden. Overal rondom perceel 118 voltrok zich de *"pénétration pacifique"*. De meeste woningbezitters verkochten hun panden met flinke winst aan winkeliers.

Ook de heer Boeree heeft op zijn huis al menig goed bod horen doen maar hij is er nooit op ingegaan. *"Als je ouwe bomen verplaatst gaan ze dood,"* zegt hij, een blik naar buiten werpend en even luisterend naar de grammofoonmuziek, die door de straat klinkt als een preludium voor het grote feest. *"Ik zou die gezellige drukte voor mijn raam nu niet meer kunnen missen"*.

Boekje te koop over Het Frans Halsplein en omgeving.



De jongste uitgave van Stichting Historisch Schoten is verkrijgbaar. Het boekje gaat over het Frans Halsplein en omgeving. Het toont een deel van de geschiedenis van dit stadsdeel in oude en nieuwe foto's, kaartjes en krantenknipsels. U leest over de ontwikkeling van het voormalig exercitieveld met de Kennemerpoort tot het Frans Halsplein met fontein. De bouw en sloop van de Frans Halsbioscoop en Café Burgers, van waaruit veel mensen moesten vertrekken voor het rijexamen en waar ooit een schietbaan te vinden was. U ziet tekeningen over de verkeerssituaties destijds, foto's van de Schoterweg en de omgeving van de Schotersingel. Het boekje is samengesteld door Harry van Beelen en is te bestellen per e-mail en bij boekhandel Gillissen & Co. Bij verzending per post komen er verzendkosten bij.

Het boekje over de geschiedenis van De Hof van Eden in het Vondelkwartier is ook nog verkrijgbaar.

Stichting Historisch Schoten.

Uw donatie (minimaal € 7,50) kunt u storten op IBAN nr. NL 63 INGB 0009 5583 33 ten name van Stichting Historisch Schoten, Fregat 44, 1991 MB Velsbroek (onder vermelding van donatie en uw gegevens). Door uw bijdrage steunt u onze Stichting en kunnen wij u op de hoogte houden van onze activiteiten en publicaties. Kent u mensen die geïnteresseerd zijn in ons werk? Geef ze op als nieuwe donateur. Ook zijn wij op zoek naar enthousiaste medewerkers, die een bijdrage aan onze activiteiten kunnen leveren.

Moet de Dolhuysbrug er komen?

De Rode Loper moet volgens de gemeente rechtdoor van Haarlem-Noord naar de stad. De aanleg van deze brug naast het Dolhuys zou de veiligste oplossing voor het steeds drukker wordend fietsverkeer zijn. De fietsroute geeft Station en centrum een hoogwaardige fietsbereikbaarheid, verbetert de doorstroming van autoverkeer en OV op de Kennemerbrug en de bereikbaarheid van het Dolhuys en de Cronjéstraat. Dat is het standpunt van de gemeente Haarlem. Het project Dolhuysbrug en herinrichting Kennemerstraat is in 2012 stilgelegd, maar is thans weer actueel. Deze variant is onderdeel van een onderzoek naar mogelijke oplossingen voor de fietsknelpunten rond het Kennemerplein en de Schoterweg. De gemeente wil een comfortabele en veilige fiets- en looproute tussen het centrum, het NS-station en Haarlem Noord creëren. De Frans Halsbuurt in Haarlem vecht tegen de komst van een fietsbrug dwars door het park. Omwonenden en gebruikers vinden het een onnodig, duur bouwwerk van twee miljoen euro. En de brug doorklieft ook nog eens het beschermd stadsgezicht De Bolwerken. En dat voor een klein beetje tijdswinst voor de fietsers. De Bolwerken zijn ontstaan nadat in de 17^e eeuw de stadsmuren zijn gesloopt. In de 19^e eeuw werd het park door J.D. Zocher getransformeerd tot stadspark in Engelse landschapsstijl. De brug maakt veel kapot, monumentale bomen moeten sneuvelen, en waarvoor? Hans Tol, van actiecomité 'Een brug te ver': "Twee miljoen euro uitgeven voor een halve minuut tijdswinst om daarna weer allemaal voor hetzelfde stoplicht te moeten wachten. Ik zeg: krankzinnig". De gemeente Haarlem wil de fietsers weg hebben achter het NS-station en ze door de Bolwerken, over de singel, naar het fietspad naar het centrum leiden. De Rode Loper heet dat pad, en op die manier kunnen fietsers comfortabel en veilig van de Kleverlaan tot aan de Grote Markt fietsen. De Fietsbond is groot voorstander. Fietsers zelf zien een sneller pad wel zitten. Maar niet ten koste van alles. "De Bolwerken zien er altijd pittoresk uit. Op zich is het natuurlijk zonde." Maar de Frans Halsbuurt heeft veel argumenten tegen de fietsbrug. Bovendien staan alle wijkraden achter het protest tegen de brug, die een paar jaar geleden al eens is afgeblazen omdat er geen budget voor was. Museum het Dolhuys - waarnaar de brug al is vernoemd - is voorstander. Maar bijvoorbeeld ondernemers op het Kennemerplein en Schoterweg gaan vele inkomsten missen als Haarlemmers niet meer voor hun deur langskomen als ze naar huis fietsen. Het actiecomité vraagt zich af hoe het draagvlak onder de fietsers is voor deze Dolhuysbrug. Het denkt ook dat er meer knelpunten gaan komen, dat de verkeersveiligheid zal afnemen en dat er in de smalle Kennemerstraat parkeerplaatsen gaan sneuvelen als daar de fietssnelweg doorheen wordt aangelegd. Volgens het actiecomité past een tweebaans fietspad niet eens bij de ingang van de Kennemerstraat vanaf de Schoterweg. Ook verliezen kinderen hun speelplek en verdwijnt er veel groen. "Moeten we meewerken aan de ratrace, of denken we aan het behoud van de Groene Long van Haarlem-Noord", betoogt het comité.



Het Bolwerk met het Dolhuys in de sneeuw. December 2017.

2018, een nieuw jaar. Denkt u aan betaling van uw jaar donatie?

Geschiedenis van de Julianakerk

Aanvankelijk kreeg de hervormde kerk van Spaarndam in 1913 van de overheid subsidie voor een tweede predikantenplaats, bedoelt voor het Schoterkwartier, maar al gauw gingen er stemmen op voor de bouw van een eigen hervormde kerk in Schoten. In 1914 werd hiervoor toestemming verleend door de hervormde classis en door de overheid. Dit betekende dat hervormd Schoten werd losgekoppeld van hervormd Spaarndam. Er kon een eigen kerk worden gebouwd.

In de Oprechte Haarlemsche Courant van zaterdag 16 maart 1917 lezen wij:

16 maart 1917

Voor de Ned. Hervormde Gemeente te Schoten breekt een blijde dag aan. Nadat men eerst, dank zij de bemoeiingen van ds. Montijn van Haarlem die zich veel aan de geestelijke belangen van de bewoners van het Schoterkwartier liet gelegen liggen, op kleine schaal was begonnen. Mocht er uitgebreid worden. Hij was in 't lokaal in de Colensostraat godsdienstoefeningen gaan houden. De kerk groeide. In de persoon van ds. Blaauw had de kerk een paar jaar geleden een eigen herder en leraar gevonden, die zich met getrouwheid aan de kerk gaf. Al snel, ontstond door de groei behoefte aan een eigen kerkgebouw. Blaauw spande zich daarvoor in en vele gelden stroomden toe. Een fraaie kerk, de Julianakerk verrees. Voor Maandagmiddag zijn uitnodigingen ter bezichtiging rondgezonden

Julianakerk in de Kloosterstraat

Op zondag 25 maart 1917 vond de plechtige inwijding plaats van de Nederlands Hervormde kerk, die de naam "Julianakerk" kreeg. Deze kerk gelegen in de Kloosterstraat was door de architect W. Fontein uit Leiden gebouwd. Bij het bouwen van de kerk zijn er ter plaatse doodsbeenderen gevonden, zo vertelde Piet Makkes van den Deijl, die in de nabijheid van het bouwwerk woonde. Ook Craandijk schreef in zijn "wandegids" over beenderen die gevonden worden in deze buurt en mogelijk afkomstig zijn van het kerkhof van het oude Regulierenklooster, dat omstreeks 1400 door de priester Hugo Goldsmit gesticht werd.



interieur van de kerk

Ook liep er een onderaardse gang langs dit gedeelte van de Kloosterstraat, die vlak bij de Gedempte Schalk Burgergracht uitkwam. Een vluchtgang van het voormalige klooster?

Een van de bekendste predikanten was wel dominee M.G. Blauw. Hij woonde op de hoek van de Rijksstraatweg en de Zaanenlaan. Voorheen was het de burgemeesters woning van Schoten.

Alle oud Schotenaren zullen zich de rijzige en eerbiedwaardige predikant wel kunnen herinneren. Altijd gekleed in het zwart, een zware vilten hoed met een klein puntbaard daaronder, fietste hij door de straten. Hij zag er streng uit en men noemde hem wel eens "de paus" Velen volgden

hem: o.a. v.d. Voet; Drost; H. v.d. Loos; Gradus Koch; Jan Veenendaal; Bas Vermaat en Philips Kroes. De laatst genoemde dominee vertelde over de kerk: *De Julianakerk in Haarlem-Schoten functioneert al lang niet meer. Al bij mijn afscheid in 1978 was er sprake van dat de kerk moest worden afgestoten.*



De sloop van de kerk



De kerk is verdwenen. Er staan nu appartementen.

In het Haarlem Dagblad in 1984 werd geschreven:

In de Kloosterstraat is een begin gemaakt met de sloop van de Julianakerk, die nog vóór het einde van dit jaar zal zijn verdwenen. De eigenaar, aannemer Joseph van Kampen uit Badhoevedorp, heeft de grond voor fl. 350.000,00 verkocht aan de gemeente die er 14 wooneenheden gaat bouwen.

Van Kampen kocht de Julianakerk in juli 1981 van de Hervormde Gemeente en wilde er veertien koopappartementen in realiseren. De ingestorte huizenmarkt doorkruist dit plan. Van Kampen kwam vervolgens met een alternatief. Geen appartementen maar 50 kamers. En dat stuitte, op naar later bleek, onoverkomelijke bezwaren bij B & W die o.a. bang voor parkeerproblemen in de omliggende straten waren

Van een woonbestemming in de kerk kwam derhalve niets terecht. Een ontwikkeling die in grote lijnen gelijk was aan die rond de Spaarnekerk. Ook daar leden diverse plannen schipbreuk en viel aan sloop niet meer te ontkomen. De Julianakerk ondergaat nu eenzelfde lot. De slopers zijn inmiddels volop aan de slag. Van Kampen draagt na de sloop de grond over aan de gemeente die al werkt aan het bouwplan voor 14 woon eenheden. Dat moet in oktober 1984 klaar zijn en kan dan in het contingent woningwetwoningen voor 1985 worden opgenomen.

De bewoners van de omliggende straten verliezen in de Julianakerk een in vele opzichten een beeldbepalend gebouw. En het zijn niet alleen de ouderen die het breekwerk met enige weemoed gadeslaan. Zo mompelde een jongetje dat de sloop van een afstand bekeek: Ik ben er nog gedoopt”.

Ds Ph. Kroes:

Toch mag de kerk, vind ik, niet in vergetelheid geraken! Vele Haarlemmers en oud Schotenaren zijn met de Julianakerk opgegroeid. Zij zijn daar gedoopt en hebben er Belijdenis gedaan en zijn misschien ook wel van daaruit begraven. Zelf heb ik er ook vijf mooie jaren beleefd, van 1973 tot 1978.

Indien u ons uw e-mailadres doorgeeft via historischschoten@gmail.com dan zullen wij u in de toekomst ook graag op de hoogte houden van onze activiteiten, publicaties en lezingen.

Redactie: Ton van Beelen, Frank Boorsma, Harry van Beelen.

Websites: www.historischschoten.nl

www.haarlem-noord.nl

<https://haarlemnoord.com/>

Ds. Ph. Kroes schreef een gedicht bij het verdwijnen van de Julianakerk.

*De Julianakerk
De tijd gaat snel;*

*De Julianakerk
De tijd gaat snel*

*Zo is 't weer tien jaar geleden
Dat we hier het jubileum deden
Van 't ons vertrouwde kerkgebouw,
Gesticht door onze Blaauw
In jaren van een wereldbrand,
Toen hij als Schotens predikant
met andere van mening was,
dat op de plaats van 't groene gras,
een plaats van vrede mocht gesticht.
Opdat ook hier Gods aangezicht
zou zichtbaar worden door het Woord
Voor heel het volk van Haarlem-Noord.*

ds Ph. Kroes



Uit de nalatenschap van de heer Th. Kooijman.
Bron: Noord Hollands Archief; krantenberichten Haarlems Dagblad; Ds. P. Kroes.
Foto's en samenstelling: Theo Kooijman



Kennemerplein 5, Het latere "Svenska Restaurangen 't Bolwerk" gebouwd door J.D. Zocher in 1869.
Beeldbank van het Noord Hollands Archief.

Jan David Zocher

Geboren: 12 februari 1791 te Haarlem

Overleden: 8 juli 1870 te Haarlem



Jan David Zocher junior is één van de belangrijkste vertegenwoordigers van de landschapstijl. Nog steeds zijn er overblijfselen terug te vinden van zijn parkontwerpen. Als architect van gebouwen heeft Zocher minder geluk gehad: veel van zijn gebouwen hebben de verandering van smaak in de loop der jaren niet overleefd.

Zocher jr. is de beroemdste architect in zijn familie, maar zeker niet de enige. Zijn vader, architect en tuinarchitect Johann David Zocher sr, werd in 1763 geboren in Thurgau, Saksen. Diens vader heette eveneens Johann David en was hovenier. Zocher jr. is 26 jaar als zijn vader overlijdt. Hij krijgt de opdracht om samen met twee studiegenoten zijn vaders laatste opdracht, de aanleg van het park Soestdijk, af te maken.

Mede dankzij zijn vaders connecties kan hij op zijn achttiende al meedoen aan een prijsvraag die is uitgeschreven door koning Lodewijk Napoleon: de Prix de Paris, bedoeld om jong talent de mogelijkheid te

geven in Parijs te studeren. Zocher wint, met nog twee andere architecten in spé. Tijdens zijn verblijf daar wint hij ook de Prix de Rome, een geldprijs die hem in staat stelt naar Rome te gaan om de ruïnes uit de Romeinse tijd te bestuderen. De gedachte achter deze prijs is dat architecten een gedegen kennis moeten hebben van de klassieke architectuur, zodat ze deze stijl, die superieur wordt geacht aan andere stijlen, op onderlegde wijze als inspiratiebron kunnen gebruiken.

In 1817 vestigt Zocher zich in Haarlem, onder andere om zich te bekommeren om de vervallen kwekerij Rozenhagen die hij heeft geërfd van zijn vader.



De tuinderij Rozenhagen van Zocher aangegeven op een kaart uit 1890.

Uit deze begintijd van zijn carrière dateren, behalve het park bij Soestdijk, onder andere de graf tombe annex uitkijktoren voor Van Nellesteyn bij Leersum, en een deel van het singelplantsoen in Haarlem, waar Zocher in 1821 aan begint. Opdrachten komen aanvankelijk alleen uit de omgeving van Haarlem, maar geleidelijk aan uit het hele land. Zocher voert niet alles zelf uit: opdrachten in een verafgelegen provincie zoals Zeeland vertrouwt hij waarschijnlijk aan zijn jongere broer Karel Georg toe.

In 1828 moet Akendam ingericht worden als begraafplaats vanwege het nieuwe Koninklijk Besluit, dat begraven binnen de bebouwde kom verbiedt. Zocher levert het ontwerp voor de nieuwe begraafplaats. Hij is dan al een hooggewaardeerd architect. Hij is lid van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Amsterdam, en, vanaf 1838, lid van het Britse R.I.B.A. (Royal Institute of British Architects). In 1845, bij de opening van de Koopmansbeurs in Amsterdam, wordt hij bovendien benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Zochers ideaal is om gebouw en landschap als één geheel te ontwerpen. Niet voor niets werkt hij op veel buitenplaatsen aan zowel het park als het huis. Het ene dient steeds als verfraaiing van het andere en ze kunnen niet los gezien worden van elkaar. De meeste gebouwen die Zocher ontwerpt zijn neoclassicistisch. Hij volgt daarmee de voorkeur van De Franse Academie waaraan hij zijn opleiding genoot.

De loopbaan van Zocher is rond 1845 op zijn hoogtepunt, en hij krijgt opdrachten uit het hele land. Hij is veel van huis en reist het hele land door. Daarom is het bijna niet voor te stellen dat hij alles helemaal zelf ontwerpt. Zochers zoon, Louis Paul, neemt waarschijnlijk al vrij snel een belangrijk deel voor zijn rekening. Het is echter moeilijk te zeggen wanneer de samenwerking tussen vader en zoon precies begint, maar in ieder geval worden vanaf 1850 alle ontwerpen gesignd met: 'Zocher' of 'J.D. en L.P. Zocher' in plaats van met 'J.D. Zocher jr.'.

Louis Paul is dus pas vanaf 1850 volwaardig medewerker. De gezamenlijke ondertekening maakt het lastig om te achterhalen wie van de twee de meeste invloed op een bepaald ontwerp had. In zijn laatste jaren laat Zocher het meeste werk aan zijn zoon over, maar hij is zelf nog wel actief. Hij is betrokken bij het Vondelpark in Amsterdam en bij begraafplaats Zorgvlied, dat hij in 1864 samen met zijn zoon ontwerpt. Zocher overlijdt op 8 juli 1870, in zijn woonplaats Haarlem. Hij ligt begraven op 'zijn' begraafplaats Akendam in Haarlem, net als zijn zoon Louis Paul.

Bronvermelding: <http://schatkamer.nai.nl/nl/ontwerpers/jan-david-zocher>

ZOCHER & Co.
 Boomkwekerij en Bloemisterij „ROZENHAGEN”
 te HAARLEM.

Nieuwe, uitgebreide, geïllustreerde
PRIJSCOURANT
 der voor onze parken en tuinen, meest aanbevelenswaardige
 Boomen, Heesters, Struiken,
 Rozen, Klimplanten, Coniferen,
 Vruchtboomen en Vruchtstruiken,
 waarbij vele nieuwe en zeldzame, uitmuntende soorten
 Cactus-dahlia's, Cama's,
 Knolbegonia's.
 Diverse Sierplanten,
 Bol- en Knolgewassen.
 Graszaden voor extra fijne, blijvende gazons,
 enz. enz.
 op aanvraag gratis en franco verkrijgbaar.

Haarlems Dagblad 27-01-1902.

OUDE FIRMA OPGEHEVEN. —
 De wereldbekende firma Zocher en
 Co., die haar boomkwekerij en bloem-
 isterij „Rozenhagen” aan den Klop-
 persingel had, wordt aan het eind van
 dit jaar opgeheven. De gronden wor-
 den als bouwterrein verkocht.
 Een lid der firma, de heer J. D.
 Zocher Jr., ontving in 1827 opdracht
 tot reorganisatie van den Haarlem-
 merhout (aanleg van den Hertenk-
 kamp). Bij dien aanleg heeft de Hout-
 weer zijn boschkarakter verkregen.

Haarlems Dagblad 11-02-1918.

Bouw- of Industrieterrein
 te koop aan het Noorder-Buitenspaarne op de voor-
 malige kwekerij »Rozenhagen«. — Te bevragen bij
 FRANS B. MOOIJ, Schouwtjesl. 23, Tel. 582 en 1661

Haarlems Dagblad 18-12-1918.

Straatnaamborden en de geschiedenis van Schoten

Als we door de straten van Haarlem-Noord lopen, zien we vele straatnamen die betrekking hebben op de geschiedenis van Schoten. Onder de straatnaam staan soms enkele administratieve gegevens.

B & W Besluit van Burgermeester en Wethouders van Schoten of Haarlem
 RB Raadsbesluit van Schoten of Haarlem.

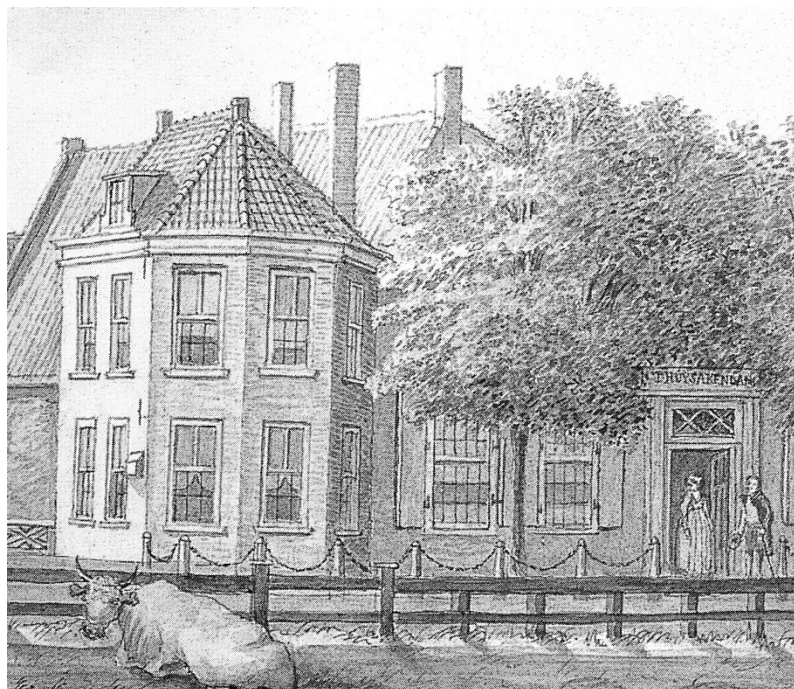


Akendamstraat
 RB Haarlem 17 juli 1929

Noord en Zuid-Akendam behoorden tot de zeven ambachtsheerlijkheden, waaruit de gemeente Schoten is ontstaan.

Er was in vroegere tijden ook een buitenplaats Akendam, op de hoek Kleverlaan en de Schoterweg. Van deze buitenplaats zijn in 1828 de opstallen en gronden verkocht aan de gemeente Haarlem voor de aanleg van een Algemene Begraafplaats.

De naam Akendam was oorspronkelijk Adijkendam. De A-dijk was een dijk langs het water, in dit geval het Spaarne, welke dijk ongeveer ter plaatse van de Schoterweg zou hebben gelegen. De dijk was vermoedelijk niet meer dan een zomerkade en de heerlijkheden Akendam lagen aan de uiteinden van deze dijk. Noord-Akendam aan de noord en Zuid-Akendam aan de zuidoende.



Oorspronkelijk zou de Kweektuinstraat de naam Akendamstraat krijgen, maar B & W van Schoten zag er vanaf door protesten van de bewoners. Men zei in die tijd: "ik heb mijn broer, opa of oma naar Akendam gebracht". De bewoners vonden het een griezelige gedachte in een straat te wonen die een connectie heeft met een begraafplaats.

Op woensdag 17 juli 1929, (Schoten was inmiddels Haarlem geworden), besloot de raad van Haarlem een zijstraat van de Heussensstraat de naam Akendamstraat te geven. De Akendamstraat is te vinden tussen de Heussensstraat en de Duinoordstraat.

Huize Akendam